

Sygn. akt I ACa 497/15

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Miastkowska (spr.)

Sędziowie: SA Małgorzata Stanek

SA Tomasz Szabelski

Protokolant: st. sekr. sąd. Jacek Raciborski

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2015 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **A. G. (1)**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w Ł. oraz Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w K.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 27 stycznia 2015 r. sygn. akt I C 1101/14

1. oddala apelację;
2. nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego;
3. ustala i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz radcy prawnego A. G. (2) wynagrodzenie w kwocie 6.642 (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa) złote brutto z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I A Ca 497/15

## UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 stycznia 2015 roku Sąd Okręgowy w Łodzi po rozpoznaniu sprawy z powództwa A. G. (1) przeciwko Skarbowi Państwa – Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w Ł. i Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w K. o zapłatę, oddalił powództwo i nie obciążył powoda obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanego kosztów procesu.

Powyższe orzeczenie zostało oparte na ustaleniach które Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne.

Sąd Okręgowy ustalił między innymi, że A. G. (1) od 1997 roku prowadził działalność gospodarczą której przedmiotem był m.in. handel środkami ochrony roślin, nasionami i nawozami, handel płodami rolnymi oraz usługi marketingowe i konsultingowe. Działalność ta przynosiła powodowi znaczne dochody, gdyż miał on dużo zamówień także od kontrahentów zagranicznych.

W kwietniu 2004 roku A. G. (1) złożył w Urzędzie Skarbowym w Ł. na formularzu PIT-36 zeznanie podatkowe za 2003 rok, w którym wykazał przychód z prowadzonej przez siebie pozarolniczej działalności gospodarczej w wysokości 2.735.939,01 złotych, a dochód w wysokości 579.856,58 złotych. Podatek do zapłaty od łącznych dochodów został wskazany w kwocie 205.108,80 złotych (nadpłata 1.158,70 złotych). W dniu 12 października 2004 roku powód złożył korektę zeznania podatkowego.

W kwietniu 2004 roku A. G. (1) podpisał z K. J. i S. J. umowę przedwstępną sprzedaży nieruchomości w miejscowości D. I, gmina D. za cenę 3.000.000 złotych (strony zobowiązały się zawrzeć umowę przyrzeczoną w terminie do dnia 31 grudnia 2006 roku) i przekazał sprzedającym w dniu zawarcia przedmiotowej umowy kwotę 1.000.000 złotych tytułem zadatku. Powód podjął działania celem uzyskania kredytu bankowego na zakup powyższej nieruchomości, lecz z uwagi na zaległości podatkowe bank nie udzielił mu kredytu i przedmiotowa transakcja nie została sfinalizowana. Zadatek nie został zwrócony powodowi.

W dniu 12 października 2004 roku Urząd Skarbowy w Ł. wezwał A. G. (1) do uregulowania podatku za 2003 rok w kwocie 205.841,30 złotych, odsetek od wskazanej kwoty liczonych od dnia 1 maja 2004 roku oraz kosztów upomnienia w kwocie 8,80 złotych.

W dniu 21 października 2004 roku Naczelnik Urzędu Skarbowego w Ł. wystawił tytuł wykonawczy Nr SM (...) obejmujący zaległości A. G. (1) w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2003 rok w wysokości 205.841,30 złotych wraz z odsetkami od dnia 1 maja 2004 roku (do dnia wystawienia tytułu kwota odsetek wynosiła 14.445,50 złotych) oraz kosztami upomnienia w kwocie 8,80 złotych i skierował go do Naczelnika Urzędu Skarbowego w K. w celu przymusowej realizacji w trybie postępowania egzekucyjnego w administracji. Podstawę wystawienia tytułu wykonawczego stanowiła złożona przez powoda w październiku 2004 roku korekta deklaracji PIT-36 za 2003 rok. Na wniosek powoda odroczono termin płatności zaległości podatkowej do dnia 31 grudnia 2004 roku.

W postępowaniu egzekucyjnym zostały zajęte rachunki bankowe powoda.

W dniu 31 grudnia 2004 roku A. G. (1) złożył kolejną korektę zeznania podatkowego dotyczącą wysokości osiągniętego dochodu/poniesionej straty za 2003 rok na formularzu PIT-36 (zobowiązanie podatkowe w podatku dochodowym zmniejszyło się z kwoty 220.959,80 złotych do kwoty 28.959,80 złotych i było wynikiem, według złożonych wyjaśnień, błędnego zsumowania stanu zapasów magazynowych oraz braku uwzględnienia zapasu opakowań).

W 2005 roku Naczelnik Urzędu Skarbowego w Ł. wszczął z urzędu postępowanie kontrolne w zakresie sprawdzenia prawidłowości wykazanych w zeznaniu podatkowym PIT-36 kwot przychodu oraz kosztów uzyskania przez powoda przychodu i dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej w 2003 roku. W wyniku kontroli podatkowej stwierdzono nieprawidłowości mające wpływ na wysokość zobowiązania podatkowego.

Decyzją z dnia 11 lipca 2005 roku (Nr US I – (...)) Naczelnik Urzędu Skarbowego w Ł. odmówił A. G. (1) stwierdzenia nadpłaty w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2003 rok w wysokości 1.158,70 złotych oraz określił wysokość zobowiązania podatkowego w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2003 rok na kwotę 197.345,80 złotych. W uzasadnieniu powyższej decyzji wskazano, że w wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego, organ podatkowy stwierdził zawyżenie przez A. G. (1) kosztów uzyskania przychodów.

Decyzją z dnia 31 stycznia 2006 roku (Nr PB I- (...) -53/ (...) Ł./05/JŁ) Dyrektor Izby Skarbowej w Ł., po rozpatrzeniu odwołania A. G. (1) od decyzji Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ł. z dnia 11 lipca 2005 roku utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję, wskazując, że w wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego jak i podatkowego stwierdzono zawyżenie kosztów uzyskania przychodów na łączną kwotę 420.964,41 złotych.

Wyrokiem z dnia 29 października 2007 roku (prawomocnym od dnia 11 stycznia 2008 roku) – sygnatura akt I SA/Łd 602/06 – Wojewódzki Sąd Administracyjny w Ł. po rozpoznaniu sprawy ze skargi A. G. (1) na decyzję Dyrektora Izby Skarbowej z dnia 31 stycznia 2006 roku, uchylił zaskarżoną decyzję z zaznaczeniem, że do czasu uprawomocnienia wyroku decyzja nie podlega wykonaniu. Sąd ten podkreślił, że wydając zaskarżoną decyzję organ podatkowy dokonał

nieprawidłowej interpretacji wskazanych przepisów prawa podatkowego na tle okoliczności dotyczących wskazanej konkretnie działalności gospodarczej podatnika, naruszył nadto przepisy postępowania w stopniu rzutującym na treść decyzji nie dokonując odpowiedniej oceny przedstawionych dokumentów i nie przeprowadzając stosownych dowodów koniecznych dla prawidłowego ustalenia wymiaru podatkowego.

Decyzją z dnia 3 marca 2008 roku (Nr PB I- (...)- (...)) Dyrektor Izby Skarbowej w Ł. po ponownym rozpatrzeniu odwołania powoda od decyzji Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ł. z dnia 11 lipca 2005 roku (Nr I- (...)) postanowił uchylić w całości zaskarżoną decyzję i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji.

Postanowieniem z dnia 16 czerwca 2009 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi umorzył postępowanie egzekucyjne w sprawie z wniosku wierzyciela Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ł. przeciwko A. G. (1) wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji oraz zwrócił wierzycielowi tytuł wykonawczy z dnia 21 października 2004 roku (sygnatura akt SM 1/1739/04).

Kolejną decyzją z dnia 3 lipca 2009 roku (Nr US (...)-120/09) Naczelnik Urzędu Skarbowego w Ł. odmówił A. G. (1) stwierdzenia nadpłaty w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2003 rok w wysokości 1.158,70 złotych i określił wysokość jego zobowiązania podatkowego w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2003 rok w wysokości 73.352,60 złotych. Od powyższej decyzji powód nie wniósł odwołania.

W związku z wydaniem powyższej decyzji, w dniu 13 sierpnia 2009 roku Urząd Skarbowy dokonał zwrotu na rzecz powoda nadpłaty w kwocie 6.836,26 złotych wraz z odsetkami.

W dniu 27 listopada 2009 roku A. G. (1) złożył do Naczelnika Urzędu Skarbowego w K. wniosek o zwrot kosztów egzekucyjnych w kwocie 13.238,90 złotych pobranych w związku z postępowaniem prowadzonym na podstawie tytułu wykonawczego z dnia 21 października 2004 roku (SM (...)) dotyczącego podatku od osób fizycznych za 2003 roku.

Postanowieniem z dnia 29 marca 2010 roku (Nr VIII- (...)) Naczelnik Urzędu Skarbowego w K. odmówił wnioskodawcy zwrotu tych kosztów.

Postanowieniem z dnia 9 grudnia 2010 roku Dyrektor Izby Skarbowej w Ł. (Nr XV- (...)- (...)) po rozpatrzeniu zażalenia powoda na powyższe postanowienie utrzymał w mocy zaskarżone rozstrzygnięcie organu I instancji.

Wyrokiem z dnia 1 czerwca 2011 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Ł. (sygnatura akt III SA/Łd 104/11) oddalił skargę powoda na postanowienie Dyrektora Izby Skarbowej w Ł. z dnia 9 grudnia 2010 roku. Skarga kasacyjna A. G. (1) od tego wyroku została oddalona wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 10 września 2013 roku (sygnatura akt II FSK 2381/11).

Sąd I instancji podkreślił, że powód ma 61 lat, z wykształcenia jest inżynierem. Od stycznia 2013 roku ma orzeczoną trwałą niezdolność do pracy. Działalność gospodarczą zamknął w dniu 31 grudnia 2012 roku (od 2009 roku działalność ta była zawieszona, a od 2007r. powód nie wystawił żadnej faktury). Powód utrzymuje się z renty chorobowej w wysokości około 1.670 złotych miesięcznie. Choruje m.in. na astmę, cukrzycę i nadciśnienie. W okresie od lipca 2009 roku do kwietnia 2014 roku był wielokrotnie hospitalizowany.

Na podstawie dokonanych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd ten podkreślił, że powód wiąże roszczenie ze szkodą majątkową (nieuzyskanie spodziewanych korzyści z prowadzonej działalności gospodarczej, utrata zadatku uiszczonego na poczet nabycia nieruchomości) oraz ze szkodą niemajątkową związaną z rozstrojem zdrowia który, w jego przekonaniu, jest następstwem postępowania podatkowego prowadzonego przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ł. oraz postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w K..

Roszczenie to podlegało rozpatrzeniu w oparciu o treść art. 417 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym po dniu 1 września 2004 roku. Omawiając przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa objęte powyższą normą prawną Sąd

Okręgowy zaznaczył, że nie każde wadliwe działanie organu administracyjnego (podatkowego) I instancji, czy II instancji, skorygowane następnie przez sąd administracyjny, może być automatycznie kwalifikowane jako działanie bezprawne, rodzące obowiązek odszkodowawczy. Zachodzi potrzeba zbadania, jaki charakter miało naruszenie prawa, stwierdzone decyzją nadzorczą (bądź orzeczeniem sądu administracyjnego), dla przesądzenia czy jest to naruszenie tak rażące, że może być uznane za działanie bezprawne. Z tej przyczyny w procesie stosowania prawa wadliwe działanie organu I instancji, które zostało następnie skorygowane przez instancję odwoławczą nie może być automatycznie kwalifikowane jako działanie bezprawne.

W pierwszym rzędzie Sąd ustosunkował się do podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia, uznając zarzut ten w części za zasadny. Odwołując się do treści przepisów art. 117 § 1 k.c. i art. 442<sup>1</sup> § 1 k.c. Sąd I instancji podkreślił, że rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia należało łączyć w niniejszej sprawie z powzięciem przez poszkodowanego wiadomości o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia (obie przesłanki powinny być spełnione łącznie), a nie z powzięciem wiadomości o zakresie szkody, czy o trwałości jej następstw.

W ocenie Sądu, drogę do dochodzenia roszczeń otworzył powodowi wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Ł. z dnia 29 października 2007r. (który uprawomocnił się w dniu 11 stycznia 2008 r.), uchylający decyzję Dyrektora Izby Skarbowej w Ł. z dnia 31 stycznia 2006 r. Na skutek ponownego rozpoznania sprawy Dyrektor Izby Skarbowej w Ł. decyzją z dnia 3 marca 2008 r. uchylił decyzję Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ł. z dnia 11 lipca 2005 r. Dlatego Sąd uznał, że powód najpóźniej w dniu 13 sierpnia 2009 roku, a więc w dniu, w którym Urząd Skarbowy dokonał zwrotu na jego rzecz nadpłaty w kwocie 6.836,26 złotych wraz z odsetkami (po wydaniu w dniu 3 lipca 2009 roku przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ł. prawomocnej decyzji określającej wysokość jego zobowiązania podatkowego w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2003 rok) zdawał sobie sprawę z ujemnych następstw działań Urzędu Skarbowego w Ł., z którymi wiązał powstanie szkody zarówno o charakterze majątkowym jak i niemajątkowym. Powód mógł więc dochodzić swoich roszczeń w odpowiednim czasie, czego nie uczynił, nie wskazując przekonujących przyczyn, które uzasadniałyby zwłokę w zgłoszeniu tych roszczeń. Termin do zgłoszenia roszczeń przeciwko Skarbowi Państwa – Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w Ł., stosownie do treści art. 442 § 1 zd. 1 k.c. – upłynął w dniu 13 sierpnia 2012 roku. W związku z tym, że pozew został złożony w dniu 15 lipca 2014 roku, Sąd Okręgowy przesądził, iż doszło do przedawnienia roszczeń zgłoszonych w stosunku do powyższego reprezentanta Skarbu Państwa.

Zdaniem Sądu I instancji, w przedmiotowej sprawie powód reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika nie wykazał, że podniesienie przez pozwanego zarzutu przedawnienia stanowiło nadużycie prawa podmiotowego (art. 5 k.c.).

Z poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych – w odniesieniu do przedstawionych powyżej rozważań prawnych – wynikało bowiem, że po stronie powoda nie zachodziły przesłanki uzasadniające przyczyny opóźnienia w złożeniu pozwu. A. G. (1) nie wykazał, by był ograniczony w dochodzeniu swoich praw na drodze sądowej w czasie od sierpnia 2009 roku do upływu okresu przedawnienia.

Ostatecznie powództwo w tym zakresie zostało oddalone, jako przedawnione.

Dodatkowo Sąd Okręgowy zauważył, że powód nie wykazał, aby podejmowane w stosunku do niego czynności w postępowaniu podatkowym prowadzonym przez Urząd Skarbowy w Ł. miały cechy bezprawności, rodzące obowiązek odszkodowawczy.

Odnosząc się do roszczeń, które powód wiązał ze szkodą doznaną w związku z prowadzeniem postępowania egzekucyjnego przez Urząd Skarbowy w K., Sąd Okręgowy odrzucił podniesiony w tym zakresie przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia. Sąd uznał, że momentem od którego zaczął biec termin przedawnienia tychże roszczeń był dzień wydania wyroku przez Naczelny Sąd Administracyjny, w którym oddalono skargę kasacyjną na postanowienie Dyrektora Izby Skarbowej z dnia 9 grudnia 2010 roku w przedmiocie odmowy zwrotu kosztów egzekucyjnych. Do daty wniesienia pozwu termin przedawnienia nie upłynął.

W ocenie Sądu I instancji, powód nie udowodnił zgodnie z art. 6 k.c., iż działania podejmowane w stosunku do niego w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym na podstawie tytułu wykonawczego z dnia 21 października 2004 roku nosiły znamiona bezprawności. Naczelnik Urzędu Skarbowego w K., wypełniał obowiązki przymusowej realizacji w trybie postępowania egzekucyjnego w administracji (jest on organem egzekucyjnym uprawnionym do stosowania wszystkich środków egzekucyjnych). Wprawdzie postępowanie egzekucyjne prowadzone w stosunku do powoda przez ten organ było konsekwencją wydania wadliwej decyzji przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ł., jednakże wobec uznania, że działania Urzędu Skarbowego w Ł. nie były bezprawne, Sąd ocenił działania Urzędu Skarbowego w K. również jako pozbawione cech bezprawności podkreślając, że po wydaniu przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ł. prawomocnej decyzji z dnia 3 lipca 2009 roku, w dniu 13 sierpnia 2009 roku Urząd Skarbowy dokonał zwrotu na rzecz powoda nadpłaty w kwocie 6.836,26 złotych wraz z odsetkami.

Dlatego powództwo w tej części również zostało oddalone.

Mając na uwadze całokształt okoliczności przedmiotowej sprawy, a w szczególności jej charakter oraz sytuację życiową powoda, Sąd Okręgowy w oparciu o przepis art. 102 k.p.c. nie obciążył A. G. (1) obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanego kosztów procesu.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł powód zaskarżając wyrok w części oddalającej powództwo.

Zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego oraz materialnego, w szczególności: a) art. 117 § 2 zd. 1 k.c. w zw. z art. 442<sup>1</sup> § 1 k.c. oraz 233 k.p.c. poprzez uznanie, że pozwany poprzez podniesienie zarzutu przedawnienia skutecznie uchylił się od zaspokojenia roszczeń, które powód wiąże ze szkodą majątkową i niemajątkową jaką doznał w związku prowadzeniem postępowania podatkowego przez Urząd Skarbowy w Ł. i wskazanie przez Sąd, iż powód najpóźniej w dniu 13 sierpnia 2009 roku, a więc w dniu, w którym Urząd Skarbowy dokonał zwrotu na jego rzecz nadpłaty w kwocie 6.836,26 zł wraz z odsetkami (po wydaniu w dniu 3 lipca 2009 roku przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ł. prawomocnej decyzji określającej wysokość jego zobowiązania podatkowe podatku dochodowym od osób fizycznych za 2003 rok) z całą pewnością zdawał sobie sprawę z ujemnych następstw działań Urzędu Skarbowego w Ł., podczas gdy momentem, od którego zaczął biec termin przedawnienia powyższych roszczeń był dzień wydania wyroku przez Naczelny Sąd Administracyjny, w którym oddalono skargę kasacyjną powoda na postanowienie Dyrektora Izby Skarbowej z dnia 9 grudnia 2010 roku w przedmiocie odmowy zwrotu kosztów egzekucyjnych, tj. dzień 10 września 2013 roku, a powództwo zostało wytoczone w dniu 15 lipca 2014 roku,

b) art. 417 k.c. w zw. z art. 6 k.c. w zw. z 217 § 3 k.p.c. poprzez uznanie, że postępowanie egzekucyjne prowadzone w stosunku do powoda przez Urząd Skarbowy w K. było prawidłową i zasadną konsekwencją wydania wadliwej decyzji przez Naczelnika Skarbowego w Ł., i uznanie przez Sąd, że działania Urzędu Skarbowego w Ł. nie nosiły cech bezprawności, tak również działania Urzędu Skarbowego w K. nie były bezprawne, podczas gdy o bezprawności działania organów administracji bezpośrednio świadczy: brak wstrzymania wykonania tytułu wykonawczego (ewentualnie zmiany kwoty w tytule wykonawczym na tożsamą z kwotą wynikającą z II korekty podatku, złożonej przez powoda) i prowadzenie egzekucji w oparciu o pierwotnie błędnie zadeklarowaną kwotę podatku; wydanie przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ł. prawomocnej decyzji z dnia 3 lipca 2009 roku, a następnie w dniu 13 sierpnia 2009 roku dokonanie przez Urząd Skarbowy zwrotu A. G. (1) nadpłaty w kwocie 6.836,26 złotych wraz z odsetkami (kwota podatku wynikająca z powyższej decyzji została pokryta z kwot uzyskanych w postępowaniu egzekucyjnym, a nadpłata została zwrócona powodowi), a przy tym uniemożliwienie powodowi wykazania bezprawności działań w/w organów administracji pomimo, że nosiły one cechy rażącego naruszenia prawa i winne być uznane za rodzące odpowiedzialność odszkodowawczą - tj. poprzez bezzasadne oddalenie przez Sąd wniosków dowodowych strony powodowej.

c) art. 417 § 1 k.c. w zw. z art. 5 k.c. oraz art. 233 k.p.c. i uznanie przez Sąd, że podniesienie zarzutu przedawnienia w niniejszej sprawie nie może zostać uznane za nadużycie podmiotowe, bowiem nie jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, a po stronie powoda nie zachodzą żadne przesłanki uzasadniające przyczyny opóźnienia w dochodzeniu roszczeń, które powód wiąże ze szkodą majątkową i niemajątkową jaką doznał w związku z

prowadzeniem postępowania podatkowego przez Urząd Skarbowy w Ł. i postępowania egzekucyjnego przez Urząd Skarbowy w K., podczas gdy powód toczył wyniszczające zdrowie nieprzerwane postępowania przed organami egzekucyjnymi, które ostatecznie zostały zakończone wyrokiem wydanym przez Naczelny Sąd Administracyjny w dniu 10 września 2013 roku, w którym oddalono skargę kasacyjną powoda na postanowienie Dyrektora Izby Skarbowej z dnia 9 grudnia 2010 roku w przedmiocie odmowy zwrotu kosztów egzekucyjnych, zatem dopiero od tego dnia rozpoczął swój bieg termin do dochodzenia roszczeń cywilnoprawnych.

Na podstawie art. 368 § 1 punkt 4 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. skarżący wniósł o przesłuchanie świadków: P. H., S. M., G. H., A. N. (1), J. K., P. J., A. S., W. P., A. N. (2) (adresy w piśmie procesowym z dnia 28 października 2014 r.) na okoliczność sytuacji finansowej przedsiębiorstwa powoda w okresie od 1999 roku do 2006 roku, charakteru działań organów pozwanego w stosunku do powoda, zawierania umów oraz listów intencyjnych dotyczących cebuli kalibrowanej w latach 1999-2006, spodziewanych a nie uzyskanych przez powoda korzyści, okoliczności zawarcia umowy przedwstępnej sprzedaży nieruchomości w Dobrem oraz na okoliczność powzięcia wiedzy o ujemnych następstwach działań Urzędu Skarbowego w Ł. oraz bezprawności działań organów administracji; dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu finansów i księgowości na okoliczność wykazania wysokości przewidywanych do uzyskania zysków z prowadzenia przez powoda działalności gospodarczej w latach 2004-2013 w oparciu o dokumentację księgową zgromadzoną przez powoda, wystąpienie do Naczelnika Urzędu Skarbowego w B. o przekazanie pisma znak: OB./412- (...) z dnia 6 sierpnia 2014 roku dotyczącego złożonych przez A. G. (1) zeznań podatkowych za lata 1998-2002 na okoliczność jego treści, wysokości wykazanej przez powoda straty i dochodu za lata 1998-2001.

W konkluzji powód domagał się zmiany zaskarżonego orzeczenia i uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie uchylenia wyroku i przekazania sprawy do rozpoznania Sądowi I instancji.

W odpowiedzi na apelację pozwany Skarb Państwa wniósł o oddalenie apelacji w całości i nie uwzględnienie wniosków dowodowych w niej zawartych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutów o charakterze procesowym stwierdzić należy, że w toku postępowania pierwszoinstancyjnego nie doszło do naruszenia przepisów postępowania, a zwłaszcza art. 233 § 1 k.p.c. Wbrew odmiennemu pogładowi wyrażonemu w apelacji, ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego obejmującego głównie dokumenty których treść nie była kwestionowana, została dokonana bez przekroczenia granic wyznaczonych treścią powyższej normy prawnej co znalazło swój wyraz w należyтым uzasadnieniu wyroku (art. 328 § 2 k.p.c.). Zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. byłby skuteczny jedynie wówczas, jak wskazał Sąd Najwyższy między innymi w wyroku z dnia 16 grudnia 2005 roku wydanym w sprawie III CK 314/05 (opubl. LEX nr 172176), gdyby skarżący wykazał uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów. Ocena mocy i wiarygodności dowodów, przeprowadzona w pisemnym uzasadnieniu orzeczenia, mogłaby być skutecznie podważona w postępowaniu odwoławczym jeżeliby wykazano, że zawiera ona błędy logiczne, wewnętrzne sprzeczności czy też nie jest pełna. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji dokonał analizy dowodów w sposób wszechstronny i staranny, wskazał nadto przyczyny dla których nie uwzględnił wniosków dowodowych pełnomocnika powoda. Decyzja powyższa była trafna przede wszystkim wobec uwzględnienia zarzutu przedawnienia odnoszącego się do roszczeń zgłoszonych w stosunku Skarbu Państwa reprezentowanego przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ł. oraz wobec przesądzenia o braku bezprawności działania strony pozwanej o czym będzie mowa poniżej przy omówieniu zarzutów dotyczących naruszenia prawa materialnego. W związku powyższym przeprowadzenie wskazanych w apelacji dowodów było niecelowe i prowadziłyby do nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu. Uwagi te dotyczyły zwłaszcza wniosku o zażądanie pisma z dnia 6 sierpnia 2014 roku na temat złożonych przez powoda zeznań podatkowych oraz o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego celem oszacowania zysków powoda czy też

dowodu z zeznań świadków na okoliczność sytuacji finansowej przedsiębiorstwa powoda, rodzaju podejmowanych przez niego działań handlowych i spodziewanych korzyści oraz okoliczności dotyczących zawarcia przedwstępnej umowy sprzedaży nieruchomości w Dobrem.

Podstawę do oceny dotyczącej przedawnienia roszczeń i bezprawności postępowania pozwanego stanowiły załączone do akt dokumenty w postaci decyzji organów podatkowych i orzeczeń Sądu Administracyjnego. Przesłuchiwanie świadków na okoliczność charakteru działań organów podatkowych, powzięcia przez powoda wiedzy o ujemnych następstwach tych działań oraz na okoliczność ich bezprawności nie było zatem celowe.

Z powyższych względów wnioski powyższe nie podlegały również uwzględnieniu w postępowaniu odwoławczym.

Pozbawione waloru trafności były nadto zarzuty naruszenia prawa materialnego. Odnosząc się do zarzutu obrazy art. 117 § 2 zd. 1 k.c. w zw. z art. 442<sup>1</sup> § 1 k.c. Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko zgodnie z którym roszczenie w stosunku do Urzędu Skarbowego w Ł. nie mogło być uwzględnione z uwagi na skutecznie podniesiony zarzut przedawnienia, co wiązało się z brakiem podstaw do oceny tego żądania pod względem spełnienia przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej. Zgodnie z treścią art. 442<sup>1</sup> § 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia, termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Jak słusznie podkreślił Sąd I instancji, z momentem uprawomocnienia się ostatecznej decyzji przesądzającej o wysokości zobowiązania podatkowego z dnia 3 lipca 2009 roku, a najpóźniej w dacie 13 sierpnia 2009 roku w jakiej nastąpił zwrot nadpłaty w kwocie 6.836,26 zł powód miał wiedzę zarówno o swojej szkodzie jak i osobie obowiązanej do naprawienia szkody. W rozważaniach poświęconych tej kwestii należało odwołać się do poglądu orzecznictwa, że o tym, kiedy uprawniony dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia decydują nie jakiejkolwiek okoliczności, które potencjalnie pozwalają na uzyskanie wiedzy w zakresie dwóch faktów: powstania szkody i istnienia osoby obowiązanej do jej naprawienia, lecz tylko takie okoliczności, które obiektywnie rozpatrywane winny u uprawnionego wywołać świadomość występowania owych faktów (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 10 marca 2015 roku wydany w sprawie I A Ca 924/14, opubl. LEX nr 1770863). Powód powinien uzyskać świadomość pokrzywdzenia przez Urząd Skarbowy w Ł. i poniesienia z tego tytułu strat finansowych w dacie wskazanej przez Sąd Okręgowy, tym bardziej, że nie kwestionował ostatecznej decyzji tego (...). Wyznacznikiem dla biegu omawianego terminu przedawnienia nie mogło być postępowanie o zwrot kosztów egzekucyjnych zakończone oddaleniem w dniu 10 września 2013 roku skargi kasacyjnej powoda od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 1 czerwca 2011 roku, w sytuacji gdy postępowanie o zwrot kosztów egzekucyjnych było postępowaniem dodatkowym, nie związanym z odpowiedzialnością Urzędu Skarbowego w Ł.. Tym samym postępowanie to nie miało wpływu na fakt dowiedzenia się powoda o powstałej szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Jednocześnie nie sposób było uznać, by podniesienie zarzutu przedawnienia stanowiło nadużycie prawa podmiotowego przez pozwanego. Ocena, czy doszło do nadużycia prawa przy podniesieniu zarzutu przedawnienia, powinna być dokonywana w oparciu o obiektywne kryteria, gdyż w przeciwnym wypadku sąd zawsze musiałby uwzględnić zarzut nadużycia prawa (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 stycznia 2015 roku wydany w sprawie I A Ca 1096/14, opubl. LEX nr 1649327).

Należy brać tu pod uwagę konkretne okoliczności istniejące w danej sprawie, tak dotyczące poszkodowanego, jak i podmiotu zobowiązanego do naprawienia szkody. Dotyczy to m.in. takich okoliczności, jak przyczyna opóźnienia i czas jej trwania (por. wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 października 2014 roku wydany w sprawie I A Ca 599/14, opubl. LEX nr 1711587). Wymaga też podkreślenia, że przepis art. 5 k.c. ma charakter wyjątkowy i powinien mieć zastosowanie w szczególnie uzasadnionych wypadkach.

Sąd Okręgowy trafnie podkreślił, że A. G. (1) nie wykazał żadnych wyjątkowych okoliczności, z zwłaszcza nie uzasadnił przyczyny opóźnienia w złożeniu pozwu. Usprawiedliwiająca opóźnienie nie mogła być okoliczność związana z czasem trwania postępowania sądowego w sprawie o zwrot kosztów postępowania egzekucyjnego. Jak już wcześniej wskazano,

postępowanie to miało jedynie charakter dodatkowy i pozostawało bez związku z upatrywaną przez powoda szkodą, której źródłem miało być postępowanie Skarbu Państwa Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ł.. Usprawiedliwieniem nie mógł być nadto brak wiedzy prawniczej powoda, który w przeciwieństwie do osób starszych i nieporadnych życiowo prowadził rozbudowaną działalność gospodarczą, a tym samym powinien mieć świadomość możliwości skorzystania z pomocy profesjonalisty. Wymaga też podkreślenia, że powoływanie się na naruszenie art. 5 k.c. winno być poparte wskazaniem konkretnej zasady, która została naruszona czego powód nie uczynił.

Nie był również zasadny zarzut naruszenia art. 417 k.c. w zw. z art. 6 k.c.

Zagadnienia dotyczące zastosowania normy tej w niniejszej sprawie zostały omówione przez Sąd I instancji w odniesieniu do pozwanego Skarbu Państwa Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ł., co przenosiło się również na kwestię odpowiedzialności Skarbu Państwa reprezentowanego przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w K..

Kluczowe znaczenie dla określenia zakresu odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej czynności ma wymóg, aby szkodę wyrządzono działaniem niezgodnym z prawem. Jest to wymóg konieczny, przy czym jego spełnienie pozostaje niezależne od przesłanki zawinienia sprawcy. Eliminacja winy funkcjonariusza oznacza, że dla przypisania odpowiedzialności Skarbu Państwa wystarczające jest wykazanie bezprawności rozumianej jako obiektywnie niezgodnej z prawem. Niezgodne z prawem jest działanie będące zaprzeczeniem zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej na wszystkich jej szczeblach, poczynając od samej Konstytucji. Jakkolwiek decyzje Urzędu Skarbowego w Ł. podlegały uchyleniu ale nie bez znaczenia pozostaje fakt, że powód sam określił wymiar swojego obowiązku podatkowego i do grudnia 2004 roku nie wywiązywał się z obowiązku zapłaty podatku. Zmusiło to Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ł. do podjęcia stosownych działań windykacyjnych i przekazania tej sprawy Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w K.. Ostateczne określenie wymiaru podatku wymagało nadto szczegółowego postępowania dowodowego.

Na marginesie niniejszych rozważań należało zauważyć, że postawa powoda o tyle nie była zrozumiała, że w początkach 2004 roku dysponował majątkiem, pozwalającym na uiszczenie zadatku z tytułu zawarcia przedwstępnej umowy nabycia nieruchomości w Dobrem. Należało więc przypuszczać, że uiszczenie podatku nie zachwiałoby kondycją finansową firmy i nie stanowiłoby przeszkody do podejmowania dalszych przedsięwzięć gospodarczych z dokonaniem ewentualnych rozliczeń z organem podatkowym przy ustaleniu nadwyżki w zapłacie podatku.

Postępowanie egzekucyjne prowadzone w stosunku do powoda przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w K. było właściwą konsekwencją decyzji wydanej przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ł.. Wymaga przy tym podkreślenia, że nie każde naruszenie prawa stanowi podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa (jednostki samorządu terytorialnego) na gruncie art. 417 § 1 k.c., ale jedynie takie, które stanowi warunek konieczny dla powstania uszczerbku poszkodowanego i którego normalnym następstwem w danych okolicznościach jest powstanie szkody (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 30 stycznia 2014 roku wydany w sprawie V A Ca 790/13, opubl. LEX nr 1455551).

Działanie Urzędu Skarbowego w K. nie mogło być zatem uznane za bezprawne, a tym samym stanowić podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, bowiem było prowadzone na podstawie odpowiedniej decyzji podatkowej a następnie w trakcie dalej trwającego postępowania administracyjnego. Na pozwanym nie ciążył przy tym obowiązek wstrzymania egzekucji.

Ostatecznie, z podanych wyżej względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, a mając na uwadze sytuację życiową i majątkową A. G. (1) (jest on osobą schorowaną i niezdolną do pracy) nie obciążył powoda kosztami postępowania apelacyjnego (art. 102 k.p.c.).

W związku z tym, że koszty pomocy prawnej świadczonej powodowi z urzędu nie zostały uiszczone w całości, ani w części, na podstawie § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów



pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490 t.j.) w zw. z art. 22<sup>3</sup> ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 507 t.j.), Sąd ten przyznał radcy prawnemu A. K. Radcy Prawnego w Ł. kwotę 6.642 złotych tytułem nieopłaconych kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi A. G. (1) z urzędu i przyznaną kwotę nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi.